

KURS ROCZNY – WOS

Numer zajęć	Kolejna godzina	Zakres wiadomości do ćwiczenia umiejętności	Po wykładzie Kursant potrafi...
1	1	Człowiek jako jednostka społeczna, pojęcie socjalizacji, potrzeby w życiu człowieka, hierarchia wartości, pojęcie mentalności, tożsamości, osobowości, pojęcie i rodzaje postawy.	na podstawie tekstu dokonać oceny hierarchii potrzeb oraz wartości w życiu człowieka. Sformułować i uzasadnić swoje stanowisko na temat hierarchii wartości w życiu człowieka, potrafi sformułować stanowisko na temat znaczenia procesu socjalizacji;
1	2	Grupy społeczne - definicja grupy, rodzaje, cechy, pojęcie społeczeństwa, zbiorowości, społeczności, pojęcie i elementy struktury społecznej: struktura klasowa, warstwowa, zawodowa, demograficzna.	na podstawie tekstu wymienić płaszczyzny zróżnicowania społecznego, właściwie zinterpretować wykresy dotyczące struktury społecznej. Wyjaśnić przyczyny różnicowania się społeczeństw. Scharakteryzować wzór osobowy wybranej kategorii społeczno-zawodowej;
1	3	Spółczesność polskie w dobie transformacji - dynamika przemian, społeczeństwo postkomunistyczne na drodze do społeczeństwa obywatelskiego, problemy społeczeństwa obywatelskiego w dobie transformacji, wartości współczesnego społeczeństwa.	korzystać z różnorodnych źródeł informacji o życiu społecznym, dokonać interpretacji wykresów, tabel, diagramów na temat preferencji społeczeństwa polskiego. Przedstawić życie publiczne jako miejsce ścierania się różnych wartości i interesów;
2	4	Najważniejsze formy współczesnych instytucji społecznych, cechy instytucji społecznych i funkcje instytucji społecznych.	dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych na temat działalności i znaczenia instytucji społecznych. Napisać wniosek np. w sprawie zgłoszenia danej inicjatywy społecznej, uczeń potrafi napisać statut stowarzyszenia, potrafi napisać wniosek w sprawie przyznania pomocy dla osób potrzebujących;
2	5		omówić warunki sprzyjające formowaniu się, mobilizowaniu i rozwijaniu ruchów

		Ruchy społeczne - cechy ruchów społecznych, rodzaje ruchów społecznych, właściwości ruchów społecznych, pojęcia ekologizm, pacyfizm, feminizm, cele działania ruchów społecznych, strategie działania, formy działalności ruchów społecznych.	społecznych, uczeń potrafi przedstawić zasięg i charakter działań nowych ruchów społecznych w Polsce. Ocenic znaczenie nowych ruchów społecznych z punktu widzenia dobra wspólnego, z punktu widzenia politycznego i ekonomicznego oraz z punktu widzenia kultury i etyki życia publicznego;
2	6	Katalog problemów współczesnego społeczeństwa polskiego, formy rozwiązywania problemów, przemiany społeczne w Polsce w okresie transformacji, zmiany warunków i stylu życia w wyniku rozwoju współczesnej cywilizacji, patologie społeczne, najpoważniejsze zjawiska patologii społecznych w Polsce.	wymienić główne przyczyny powstawania i rozwoju zjawisk patologicznych, scharakteryzować najważniejsze problemy polskiego społeczeństwa. Dokonać analizy i oceny sposobów rozwiązywania problemów społeczeństwa polskiego, dokonać analizy i oceny warunków i stylu życia Polaków w zmieniającej się rzeczywistości;
3	7	Spółeczeństwo obywatelskie, cechy społeczeństwa obywatelskiego, czynniki warunkujące kształtowanie się społeczeństwa obywatelskiego, formy samoorganizacji społeczeństwa, obywatelskie nieposłuszeństwo – przykłady.	określić warunki rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, potrafi przedstawić sytuacje, w których obywatelskie nieposłuszeństwo jest uzasadnione. Wykazać, że aktywność i zdolność organizacji obywateli jest warunkiem trwałości demokracji, uczeń potrafi przedstawić argumenty zwolenników i przeciwników określonych rozwiązań współczesnych problemów moralnych;
3	8	Środki masowego przekazu, rodzaje środków masowego przekazu, pojęcia: media, cenzura, reklama, propaganda, informacja, funkcje mediów w państwie demokratycznym, formy przekazu, prawne aspekty funkcjonowania środków masowego przekazu w Polsce, etyka dziennikarska i jej zasady, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, zadania, kompetencje, skład, tryb wybierania, Rada Etyki Mediów i jej zadania.	rozdzielić formy przekazu używane we współczesnych mediach. Ocenic poziom rzetelności polskich mediów, potrafi wyjaśnić dlaczego pluralizm i niezależność mediów mają istotne znaczenie w demokratycznym państwie;
3	9		wskazać różnicę pomiędzy postawą patriotyczną a nacjonalistyczną, potrafi omówić prawa mniejszości

		Naród - definicje narodu, czynniki narodotwórcze, koncepcje narodu, tożsamość narodowa a postawy: patriotyzm, nacjonalizm, szowinizm, ksenofobia, rasizm, kosmopolityzm, pojęcia: diaspora, apatryda, pojęcie państwa, definicje państwa, teorie genezy państwa.	narodowych w Polsce. Omówić wybrany przykład separatystycznych dążeń mniejszości narodowych we współczesnym świecie;
4	10	Cechy państwa, funkcje współczesnego państwa, podział państw ze względu na formę rządów, ze względu na reżim polityczny, ze względu na ustrój terytorialny.	odróżnić informację o faktach od opinii na temat form państwa, wskazać przyczyny i skutki ewolucji form państwa. Ocenić wady i zalety poszczególnych form państwa;
4	11	Państwo totalitarne i autorytarne, cechy państwa totalitarnego, cechy państwa autorytarne, pojęcia: totalitaryzm, autorytaryzm, państwo policyjne, junta wojskowa, państwo wyznaniowe, uniformizacja, indoktrynacja, terror, korporacjonizm, faszyzm, nazizm, komunizm.	dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych dotyczących cech państwa totalitarnego i autorytarne. Porównać i dokonać oceny systemu władzy w państwie totalitarnym i autorytarnym;
4	12	Cechy państwa demokratycznego, pozycja obywatela w państwie demokratycznym, fundamentalne zasady współczesnej demokracji, zasada suwerenności narodu, instytucje demokracji bezpośredniej, instytucje demokracji pośredniej, referendum, inicjatywa ludowa, weto ludowe, konstytucja, pluralizm, zasada trójpodziału władzy Karola Monteskiusza, zasada demokratycznego państwa prawnego, zasada konstytucjonalizmu.	wykazać znaczenie chrześcijaństwa dla rozwoju idei państwa prawa i demokracji, omówić wpływ myśli politycznej oświecenia na kształtowanie się podstaw współczesnej demokracji. Ocenić znaczenie Deklaracji Niepodległości i Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela, wyjaśnić na czym polegają "rządy prawa", wyjaśnić dlaczego we współczesnej demokracji wola większości jest ograniczana przez prawa mniejszości;
5	13	Systemy polityczne państw demokratycznych - klasyfikacja systemów rządów państw demokratycznych: system parlamentarny i jego odmiany oraz system prezydencki (prezydencki), różnice pomiędzy tymi systemami, system parlamentarny podwójna - rozdzielna egzekutywa, system prezydencki zamknięta egzekutywa, charakterystyka systemu prezydenckiego w USA, system gabinetowo-parlamentarny - Wielka Brytania, system parlamentarno-gabinetowy Europa Zachodnia (system kanclerski RFN), Polska.	dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych na podstawie aktów ustrojowych wybranych państw. Ocenić wady i zalety poszczególnych modeli ustrojowych państw demokratycznych;
5	14	System parlamentarno-gabinetowy i jego odmiany - system półprezydencki (na przykładzie Francji i Rosji), system parlamentarno-komitetowy na przykładzie Szwajcarii.	dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych na podstawie aktów ustrojowych wybranych państw. Ocenić wady i zalety poszczególnych modeli ustrojowych państw demokratycznych;

5	15	Współczesne ideologie i doktryny polityczne, pojęcia: polityka, ideologia, doktryna polityczna, program, różne rozumienie polityki, podmioty i przedmioty polityki, władza polityczna, funkcje ideologii w życiu publicznym, główne współczesne ideologie i doktryny polityczne: liberalizm, konserwatyzm, socjaldemokracja.	zlokalizować przedstawicieli poszczególnych ideologii politycznych w czasie i przestrzeni. Wykazać znaczenie ideologii w życiu publicznym, dokonać oceny wybranych doktryn i programów politycznych;
6	16	Podstawowe założenia współczesnej myśli politycznej, konserwatyzm, pojęcie jednostki, główne wartości, główne założenia myśli liberalnej: indywidualizm, główne założenia myśli chrześcijańsko-demokratycznej, personalizm katolicki i subsydiarność, główne założenia myśli socjaldemokratycznej, sprawiedliwość społeczna, interwencjonizm państwowy.	odróżnić program polityczny od doktryny politycznej, wskazać zależności pomiędzy nimi. Wykazać znaczenie ideologii w życiu publicznym, dokonać oceny wybranych doktryn i programów politycznych;
6	17	Formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym, wolontariat, stowarzyszenia, rodzaje stowarzyszeń, cechy i funkcje stowarzyszeń, fundacje, cechy i funkcje fundacji, status prawny fundacji w Polsce.	wymienić powody dla których ludzie zostają wolontariuszami. Ocenić działania grup społecznych z punktu widzenia różnych wartości;
6	18	Związki zawodowe, pojęcia: związek zawodowy, samorząd zawodowy, spór zbiorowy, układ zbiorowy, strajk, metody rozwiązywania konfliktów, lokaut, uprawnienia związków zawodowych, status prawny związków zawodowych, największe związki zawodowe w Polsce, pluralizm związkowy, organizacje pracodawców, Konfederacja Pracodawców Polskich, Komisja Trójstronna powołana w 1994 r. i jej zadania.	ze zrozumieniem zinterpretować przepisy prawne dotyczące uprawnień związków zawodowych. Wykazać na wybranych przykładach polityczną rolę związków zawodowych w Polsce;
7	19	Partie polityczne, pojęcia: partia polityczna, pluralizm polityczny, system partyjny, geneza partii politycznych, cechy partii politycznych, funkcje partii politycznych, status prawny partii politycznych w Polsce, główne partie polityczne na polskiej scenie politycznej.	wykazać znaczenie pluralizmu politycznego dla funkcjonowania demokracji. Dokonać analizy i oceny funkcjonowania wybranej polskiej partii politycznej;
7	20	Rodzaje systemów partyjnych, system jednopartyjny, dwupartyjny, dwupartyjny, formy zaangażowania obywatelskiego, pojęcia: zgromadzenie, wybory, referenda, inicjatywy ludowe, petycje, skargi, wnioski, lokalne inicjatywy obywatelskie.	wymienić przykłady działań podejmowanych przez obywateli, przedstawić katalog problemów nurtujących najbliższe otoczenie. Przedstawić projekt działania zmierzający do rozwiązania wybranego problemu społeczności lokalnej;
7	21	Ustrój RP, pojęcia: transformacja ustrojowa w Polsce w latach 1989-97, konstytucja RP z 02.04.1997 r. i jej zasady ustrojowe, Rozdział I konstytucji - zasady ustroju państwa, zasada suwerenności narodu, zasada republikańskiej formy państwa, zasada trójpodziału władzy, zasada konstytucjonalizmu, zasada demokratycznego państwa prawnego, zasada reprezentacji, zasada decentralizacji	dokonać interpretacji przepisów prawnych, dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych. Określić w jaki sposób konstytucyjne zasady są urzeczywistniane we

		władzy publicznej i samorządu, zasada społecznej gospodarki rynkowej, zasada pomocniczości, zasada niezależności oraz współdziałania państwa i kościołów oraz innych związków zawodowych.	współczesnej Polsce;
8	22	Sejm i senat RP - pozycja ustrojowa, zasady demokratycznego prawa wyborczego do sejm i senatu tzw. przymiotniki wyborcze, funkcje wyborów parlamentarnych, warunki skrócenia sejm i senatu, status prawny posła i senatora, mandat wolny, immunitet formalny, immunitet materialny, organy wewnętrzne sejm i senatu, marszałek sejm, prezydium sejm, konwent seniorów, komisje sejmowe, permanentny tryb pracy parlamentu, funkcje parlamentu: ustrojodawcza, ustawodawcza, kreacyjna i kontrolna; kompetencje Zgromadzenia Narodowego, tryb legislacyjny, inicjatywa ustawodawcza, quorum, głosowanie, nowelizacja ustawy, aklamacja, zwykła większość, bezwzględna większość kwalifikowana większość głosów, veto ustawodawcze.	wykazać wpływ decyzji parlamentu na życie obywateli. Ocenić współczesne wydarzenia i procesy polityczne;
8	23	Prezydent RP, pozycja ustrojowa prezydenta RP, wybory prezydenta RP, warunki wygaśnięcia mandatu prezydenta RP, zastępstwo prezydenta RP, pojęcia: prerogatywa, kontrasygnata, rozporządzenie, zarządzenie, stan wojenny, stan wyjątkowy, desygnacja, ratyfikacja, veto ustawodawcze, odpowiedzialność konstytucyjna, kompetencje prezydenta RP, akty prawne prezydenta RP.	właściwie przyporządkować prezydentów Polski po 1989 r. Ocenić instytucje incompatibilitas i immunitetu w odniesieniu do prezydenta;
8	24	Rada Ministrów, pozycja ustrojowa Rady Ministrów, tryb powoływania Rady Ministrów w świetle art. 154 i 155 konstytucji RP, kompetencje Rady Ministrów, tryb funkcjonowania Rady Ministrów, odpowiedzialność polityczna i konstytucyjna członków Rady Ministrów, konstruktywne wotum nieufności wobec rządu, wotum nieufności wobec ministra.	właściwie przyporządkować premierów Polski po 1989 r. Ocenić rolę jaką odgrywa administracja publiczna w Polsce;
9	25	Sądy i trybunały RP, pojęcie wymiaru sprawiedliwości, organy wymiaru sprawiedliwości, hierarchia sądów w Polsce, Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne, sądy wojskowe, pojęcia: kontrola instancyjna, immunitet sędziowski, skarga konstytucyjna, zasada niezawisłości sędziowskiej, zasada kolegialności, zasada jawności, zasada prawa do obrony, zasada domniemania niewinności.	wykazać znaczenie sprawnego działania wymiaru sprawiedliwości. Ocenić znaczenie niezależności sądów w Polsce i zasady niezawisłości sędziowskiej;
9	26	Trybunał Konstytucyjny - skład, kadencja, tryb wyboru, kompetencje, Trybunał Stanu - sposób wyboru, skład, kadencja, kompetencje, Krajowa Rada Sądownictwa i jej zadania, organy kontroli państwowej i ochrony prawnej, Najwyższa Izba Kontroli i jej zadania, Rzecznik Praw Obywatelskich - status prawny, zadania, kompetencje, Rzecznik Praw Dziecka - status prawny, zadania, kompetencje, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji - status prawny, tryb wyboru, skład, kadencja, kompetencje.	napisać wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich. Wykazać znaczenie funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, uzasadnić konieczność traktowania prawomocnych rozstrzygnięć sądu jako sprawiedliwe;
9	27	Samorząd terytorialny - istota samorządu terytorialnego, podział terytorialny państwa, gmina, powiat, województwo, podstawy prawne, działania samorządu terytorialnego, organy stanowiąco-kontrolne w gminie, powiecie i województwie, organy wykonawcze w gminie powiecie	na podstawie danych dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych w zakresie funkcjonowania samorządu terytorialnego. Wykazać znaczenie samorządności i decentralizacji w funkcjonowaniu

		i województwie, ustawa o ustroju miasta stołecznego Warszawy.	współczesnego państwa polskiego;
10	28	Zagrożenia dla współczesnej demokracji, patologie władzy w państwie demokratycznym, demagogia, populizm, alienacja władzy, oligarchizacja elit, korupcja, nepotyzm, klientelizm, plutokracja, centralizm technokratyczny, aktualne zagrożenia dla demokracji w Polsce, podstawowe wiadomości o prawie, pojęcia: prawo, przepis prawa, norma prawna, funkcje prawa, sposoby tworzenia prawa, stanowienie, umowa społeczna, uznanie, precedens prawotwórczy.	odróżnić informacje o faktach od opinii, potrafi dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych. Omówić patologie związane ze sprawowaniem władzy;
10	29	Budowa normy prawnej, hipoteza, dyspozycja, sankcja, rodzaje sankcji prawnych, rodzaje i hierarchia aktów prawnych w Polsce: konstytucja RP, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe, rozporządzenia, akty prawa miejscowego, akty prawa wewnętrznego, rodzaje wykładni prawa, wykładnia autentyczna, wykładnia legalna, promulgacja aktów prawnych - formy publikowania aktów prawnych w Polsce, znaczenie praworządności w państwie.	wyszukać stosowny akt i przepis prawny, zinterpretować budowę normy prawnej. Ocenić określone zachowania jednostek na gruncie przepisów prawa, wykorzystać znajomość przepisów prawnych do uzasadnienia swoich racji;
10	30	Elementy prawa karnego, zasady prawa karnego, zasada nullum crimen sine lege, zasada odpowiedzialności karnej za czyn, zasada winy, zasada humanitaryzmu kary, pojęcia: przestępstwo, zbrodnia, występki, rodzaje kar, rodzaje środków karnych, postępowanie karne, etapy postępowania karnego, organy, strony i inni uczestnicy, zasady prawa cywilnego, źródła prawa cywilnego, pojęcia: pozew, powód, pozwany, postępowanie cywilne, proces cywilny, różnice pomiędzy procesem cywilnym i karnym, zasada ochrony praw nabytych, zasada ochrony dóbr osobistych, zasada swobody umów, zasada wykonania zobowiązań.	wyszukać stosowny akt i przepis prawny, zinterpretować budowę normy prawnej, przytoczyć argumenty zwolenników i przeciwników kary śmierci. Przedstawić swój pogląd na temat zaostrzenia kar;
11	31	Elementy prawa cywilnego, źródła zobowiązań, czyny niedozwolone, bezpodstawne wzbogacenie, proces cywilny, etapy postępowania cywilnego.	znaleźć i przeczytać ze zrozumieniem przepisy prawne odnoszące się do danego problemu, sporządzić różnego typu pisma. Napisać pozew do sądu;
11	32	Elementy prawa administracyjnego, pojęcia: stosunek administracyjno-prawny, źródła prawa administracyjnego, pojęcia: administracja publiczna, kontrola, nadzór, akt administracyjny, postępowanie administracyjne, rozprawa, decyzja administracyjna, postanowienie, elementy prawa pracy, źródła prawa pracy, obowiązki pracownika i pracodawcy, rodzaje umów o pracę, zasady wypowiedzenia umowy o pracę.	znaleźć i przeczytać ze zrozumieniem przepisy prawne odnoszące się do danego problemu, sporządzić różnego typu pisma. Sformułować i uzasadnić własne stanowisko, napisać wnioski do właściwego organu administracji publicznej;
11	33	Człowiek jako jednostka społeczna - potrzeby, postawy, wartości, grupy społeczne, role społeczne, socjalizacja, konformizm, nonkonformizm.	dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych, odróżnić fakty od opinii. Scharakteryzować dylematy życia zbiorowego na podstawie źródeł;
12	34		przedstawić sytuację, w której obywatelskie

		Spółeczeństwo - pojęcie społeczeństwa, pojęcie zbiorowości i społeczności, typy społeczeństw, społeczeństwo obywatelskie i jego cechy, stowarzyszenie obywatelskie (NGO).	nieposłuszeństwo jest uzasadnione, określić warunki rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Ocenić aktywność i zdolność samoorganizacji obywateli jako warunek trwałości demokracji;
12	35	Naród - czynniki narodotwórcze, koncepcje narodu, pojęcia: patriotyzm, nacjonalizm, szowinizm kosmopolityzm, ksenofobia, mniejszości narodowe - prawne gwarancje ochrony praw mniejszości narodowych, państwo, definicja państwa, cechy państwa, teorie genezy państwa.	omówić prawa mniejszości narodowych w Polsce. Omówić wybrany przykład separatystycznych dążeń mniejszości narodowych we współczesnym świecie;
12	36	Klasyfikacja państw współczesnych - ze względu na: formę państwa, strukturę terytorialną, reżim polityczny, cechy państwa totalitarnego, autorytarnego, demokratycznego, zasady demokracji, formy demokracji.	przedstawić wpływ myśli oświecenia na kształtowanie się współczesnej demokracji. Dokonać oceny reżimów politycznych;
13	37	Systemy polityczne - cechy systemu prezydenckiego i systemu parlamentarnego - porównanie, system prezydencki (prezydencki) na przykładzie USA, odmiany systemu parlamentarnego: system gabinetowo-parlamentarny, parlamentarno-gabinetowy, mieszany, parlamentarno-komitetowy.	dokonać krytycznej analizy materiałów źródłowych. Dokonać oceny wad i zalet danych systemów politycznych;
13	38	Współczesne ideologie i doktryny, pojęcia: ideologia, doktryna, program polityczny, funkcje ideologii w życiu publicznym, główne ideologie współczesnego świata: liberalizm, konserwatyzm, socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja, nacjonalizm.	korzystać z różnorodnych źródeł informacji, odróżnić fakty od opinii. Wykazać znaczenie ideologii w życiu publicznym;
13	39	Formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym - wolontariat, związki zawodowe - zadania i uprawnienia, status prawny związków zawodowych, organizacje pracodawców, uprawnienia i zadania.	wskazać przyczyny i skutki różnych wydarzeń i procesów, lokalizować ważne wydarzenia i postaci życia publicznego w czasie i przestrzeni. Ocenić znaczenie roli związków zawodowych;
14	40	Partie polityczne - cechy partii politycznych, prawne zasady działania partii politycznych w Polsce, systemy partyjne, system partyjny RP.	lokalizować ważne wydarzenia i postaci życia publicznego w czasie i przestrzeni. Dokonać analizy i oceny funkcjonowania wybranej polskiej partii politycznej;
14	41	Ustrój RP - pozycja ustrojowa prezydenta, sejmu i senatu, Rady Ministrów, tryb ustawodawczy, samorząd terytorialny.	wskazać przyczyny i skutki różnych wydarzeń i procesów. Wskazać możliwości wpływania obywateli na decyzje podejmowania przez władze samorządowe;
14	42		wykazać znaczenie

		Sądy i trybunały RP, pojęcia wymiaru sprawiedliwości, organy wymiaru sprawiedliwości, hierarchia sądów w Polsce, kompetencje Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, skarga konstytucyjna.	sprawnego działania wymiaru sprawiedliwości. Wykazać znaczenie funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu;
15	43	Strategia zdawania egzaminów.	
15	44		
15	45		